

УДК 338.2:351.863

Л. М. Акімова¹,

к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів та природокористування, Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне, Україна

НАПРЯМИ ВЗАЄМОУЗГОДЖЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ ЗА СОЦІАЛЬНОЮ ТА ДЕМОГРАФІЧНОЮ СФЕРАМИ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

L. Akimova¹,

PhD of economic science, assistant professor, Assoc. Professor Finance and Environmental Economic, National University of Water and Environmental Engineering, Rivne, Ukraine

DIRECTLY TO THE MUTUAL AGREEMENT OF NORMATIVE AND LEGAL ACTIVITIES TO FORGET THE ECONOMIC BEHAVIOR OF THE HOLDING FOR THE SOCIAL THAN DEMOGRAPHIC SPHERES OF THE NATIONAL CENTER

У статті надано дефініції поняттям "економічна безпека", "демографічна безпека" та "соціальна безпека". Прослідковано взаємозв'язок між демографічною та соціальною безпекою. Проаналізовано основні демографічні показники. Визначено роль держави, яка стосується демографічної та соціальної сфери народного господарства, а також визначено правову основу регулювання. Проаналізовано сучасний стан демографічної та соціальної сфер. Виявлено основну проблеми в демографічній та соціальній сферах національного господарства, а також запропоновано шляхи вдосконалення в аналізованих сферах. Також слід зазначити, що демографічна ситуація в Україні засвідчує наявність низки серйозних соціально-демографічних проблем. Це низька народжуваність, рівень якої не забезпечує простого заміщення поколінь, масове поширення одно-, дводітної сім'ї, висока захворюваність і смертність населення, особливо чоловіків працездатного віку, низька очікувана тривалість життя, яка є однією з найнижчих серед країн Європейського регіону. Міграційний рух населення також має негативний вплив на демографічні процеси: з'явилися біженці з неблагополучних точок світу, гостро стоїть проблема нелегальних мігрантів та трудової міграції українців, що також впливає на економічну безпеку.

The scientific article provides definitions of "economic security", "demographic security" and "social security" are given. The relationship between demographic and social security has been followed. The main demographic indicators are analyzed. Determined the role of the state, which concerns the demographic and social sphere of the national economy, as well as the legal basis for regulation. The present state of demographic and social spheres is analyzed. The main problems in the demographic and social spheres of the national economy are revealed, as well as the ways of improvement in the analyzed spheres are proposed. It should also be noted that the demographic situation in Ukraine indicates a number of serious socio-demographic problems. This low birth rate, the level of which does not provide a simple replacement of generations, the mass distribution of single-, two-child families, high morbidity and mortality of the population, especially men of working age, low life expectancy, which is one of the lowest among the countries in the European region. Migration of the population also has a negative impact on demographic processes: refugees from disadvantaged places of the world have emerged, the problem of illegal migrants and labor migration is acute, which also affects economic security.

Ключові слова: державне управління, економічна безпека, демографічна безпека, соціальна безпека, механізми державного управління, демографічна ситуація.

Key words: public administration, economic security, demographic safety, social security, mechanisms of public administration, demographic situation.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасних умовах господарювання становлення та розвиток ринкових відносин в Україні зумовлює необхідність дослідження нормативно-правових актів, які регулюють економічну безпеку держави в соціальній та де-

мографічній сферах. Оскільки саме вони мають ключове значення в нормальному функціонуванні та подальшому забезпеченні економічної безпеки країни.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Публікації із зазначеної тематики знайшли своє відображення в працях вітчизняних та зарубіжних вчених. Так,

¹ ORCID: 0000-0002-2747-2775

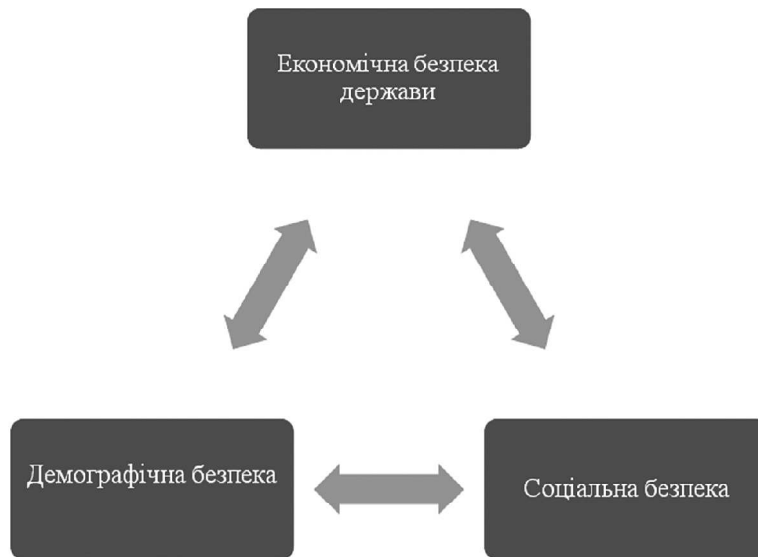

Рис. 1. Взаємозв'язок між демографічною та соціальною безпекою

Джерело: складено автором на основі джерела [3].

визначення взаємоузгодження нормативно-правових актів щодо забезпечення економічної безпеки держави за соціальною та демографічною сферами національного господарства знаходить своє відображення в працях вітчизняних науковців: А. Ревенко, Т. Сак, І. Цвігун, О. Бєляєв, М. Діба, В. Кириленко. Однак залишаються малодослідженими питання щодо напрямів взаємоузгодження нормативно-правових актів щодо забезпечення економічної безпеки держави за соціальною та демографічною сферами національного господарства.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є визначення основних напрямів взаємоузгодження нормативно-правових актів щодо забезпечення економічної безпеки держави за соціальною та демографічною сферами національного господарства.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Економічна безпека країни націлена на всі сфери життя суспільства, яка насамперед залежить від нормального функціонування демографічної та соціальної сфери. Успішність країни в соціально-демографічному розвитку, реалізація державних програм певною мірою залежить від ефективного нормативно-правового регулювання. Саме тому в дослідженні ми пропонуємо розглянути взаємозв'язок між демографічною та соціальними сферами на законодавчому рівні. Але для початку потрібно надати дефініції поняттям "економічна безпека", "демографічна безпека" та "соціальна безпека".

На думку науковця Ревенко А., економічна безпека держави — це "стан економічної системи, що характеризується стійкістю щодо впливу ендогенних (внутрішніх) та екзогенних (зовнішніх) чинників, які створюють загрозу для суспільства" [12, с. 15].

Т. Сак вважає, що демографічна безпека — це захищеність життя та процесів природного безперервного відтворення людей [13, с. 16].

Науковець Цвігун І. зазначає, що соціальна безпека — це стан гарантованої правової та інституціональної захищеності життєво важливих соціальних інтересів особи й суспільства від внутрішніх і зовнішніх загроз [14, с. 195]. Для

кращого розуміння даної тематики пропонуємо розглянути взаємозв'язок між демографічною та соціальною безпекою в загальному контексті економічної безпеки (рис. 1).

З рисунка 1 бачимо, що демографічна та соціальна безпека здійснюють безпосередній вплив на економічну безпеку країни, що в подальшому може призвести як до позитивних, так і негативних змін.

До основних загроз економічній безпеці, які можуть бути зумовлені неналежним дотриманням демографічної рівноваги, належать: нестача трудових ресурсів, зменшення продуктивності праці, збільшення коефіцієнта утримання, національна експансія, депопуляція, скорочення національного доходу і, як наслідок, втрата суверенності та державності. Сучасна демографічна ситуація в Україні створює реальну загрозу національним інтересам і безпеці.

Чисельність наявного населення в Україні, за оцінкою, на 1 травня 2018 р. становила 42300,7 тис. осіб. Упродовж січня — квітня 2018 р. чисельність населення зменшилася на 85,7 тис. осіб. Залишається суттєвим перевищення кількості померлих над кількістю живонароджених: на 100 померлих — 54 живонароджені [9].

Для кращого розуміння цього питання проаналізуємо основні демографічні показники (табл. 1).

Таблиця 1. Основні демографічні показники

	Січень–квітень 2018 р.	Січень–квітень 2017 р.
Чисельність наявного населення (за оцінкою) на 1 травня	42300723	42501767
Середня чисельність наявного населення у січні–квітні	42343563	42543155
Чисельність постійного населення (за оцінкою) на 1 травня	42131086	42332130
Середня чисельність постійного населення у січні–квітні	42173926	42373518
Загальний приріст, скорочення (–) населення	-85680	-82775
Природний приріст, скорочення (–) населення	-93592	-85387
Кількість живонароджених	110002	116907
Кількість померлих	203594	202294
з них дітей у віці до 1 року	880	878
Міграційний приріст, скорочення (–) населення	7912	2612

Джерело: складено автором на основі джерела [9].

З таблиці 1 ми бачимо, що чисельність наявного населення у січні — квітні 2018 року знизилась на 201044 осіб порівняно з аналогічним періодом 2017 року. Загальний приріст у січні — квітні 2018 року скоротився на 2905 осіб, порівняно з січнем-квітнем 2017 року. Кількість живонароджених у аналізованому періоді 2018 року знизилась на 6905 осіб, порівняно з аналогічним періодом попереднього року. Кількість померлих за січень-квітень 2018 року зросла на 1300 осіб, аніж за аналогічний період попереднього року. Міграційний приріст у січні — квітні 2018 року зріс на 5300 осіб, аніж в аналогічному періоді 2017 року.

За результатами вибіркового обстеження населення (домогосподарств) з питань економічної активності кількість зайнятого населення віком 15—70 років у I кварталі 2018 р. становила 16,0 млн осіб, а кількість безробітних відповідного віку — 1,7 млн осіб. Рівень зайнятості населення віком 15-70 років порівняно з відповідними даними попереднього року збільшився на 0,7 в.п. та склав 55,9%, а серед населення працездатного віку — на 1,4 в.п. та 64,7% відповідно. Рівень безробіття серед економічно активного населення віком 15—70 років у I кварталі 2018р. порівняно з I кварталом 2017 р. зменшився на 0,4 в.п. та становив 9,7%, а серед населення працездатного віку — на 0,5 в.п. та 10,0% відповідно [9].

Якщо аналізувати соціальну безпеку, то саме захист життя, здоров'я, добробуту, прав і свобод людини утворює внутрішній зміст соціальної безпеки. Із соціалізацією економічного розвитку соціальна безпека підпорядковує своїм завданням усі форми взаємин стосовно безпеки як в економічній, так і в політичній сферах суспільства, зумовлюючи динаміку соціальної системи регулювання та життєзабезпечення. Відповідно об'єктами соціальної безпеки виступають люди, їхні спільноти і стосунки, належні соціальні потреби, системи соціалізації людини і соціальні інфраструктури: освіта, виховання, культура, торгівля, охорона здоров'я, спосіб життя. Важливою ознакою наявності високого рівня соціальної безпеки є можливість самостійно (без зовнішнього впливу) реалізовувати заходи розвитку соціальної сфери відповідно до системи усвідомлених національних інтересів. Отже, варто також, проаналізувати основні показники, які характеризують соціально-економічний розвиток України [16; 17]. Основним критерієм економічної безпеки держави є здатність її національної економіки зберігати чи швидко відновлювати критичний рівень суспільного відтворення в умовах припинення зовнішніх поставок чи кризових ситуацій внутрішнього характеру [18].

Основними загрозами економічній безпеці України на сучасному етапі є: високий рівень тіньової економіки, зростання інфляції і бюджетного дефіциту, зменшення валового нагромадження основного капіталу, зростання безробіття, несприятливий інвестиційний клімат, надто високий рівень державного боргу, неконтрольовані міграційні процеси, політична нестабільність тощо [19; 20].

Номинальний ВВП за I квартал 2018 року становив 700,4 млрд грн. Обсяг продукції сільського господарства у фактичних цінах за січень — травень 2018 року становив 102,6 млрд грн (за січень — травень 89,4 млрд грн) — 2017 року. На 01.04.2018 найбільші країни-інвестори: Кіпр — 9213,0 млн дол. США (28,1%), Нідерланди — 6742,6 млн дол. (20,6%), Велика Британія — 1994,6 млн дол. (6,1%), Німеччина — 1802,4 млн дол. (5,5%). Наявний дохід у I кварталі 2018 року становив 481,6 млрд грн, що на 25,2% більше, ніж у I кварталі 2017 року [9].

Сума несплаченої заробітної плати протягом травня 2018 року збільшилася на 3,5%, або на 87,3 млн грн, що відбулося в основному за рахунок підприємств із добуван-

ня кам'яного та бурого вугілля (33,9 млн грн), постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря (19,2 млн грн), а також виробництва машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань (16,7 млн грн). Більше половини (52,6%) загальної площі житлових будівель нового будівництва, або 976,1 тис. м², прийнято в експлуатацію у будинках із двома і більше квартирами. В одноквартирних будинках прийнято відповідно 47,4%, або 878,1 тис. м² загальної площі [9]. Зважаючи на важливість цих сфер та їх вплив на економічну безпеку держави, варто розглянути нормативно-правове забезпечення функціонування державних програм. Тобто держава повинна врегулювати питання, які стосуються демографічної та соціальної сфери народного господарства, правову основу при цьому становлять наступні нормативно-правові акти:

- Конституція України;
- Кодекси України (Цивільний, Господарський, Кримінальний);
- Закони України ("Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття", "Про державну допомогу сім'ям з дітьми", "Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям",
- Постанови Кабінету Міністрів України ("Про затвердження Стратегії демографічного розвитку в період до 2015 року", "Про затвердження Порядку виявлення сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах, надання їм соціальних послуг та здійснення соціального супроводу таких сімей (осіб));
- накази та інші нормативно-правові акти.

Відповідно до ст. 3 Конституції України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР зазначено, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [7].

Цивільним Кодексом України (далі — ЦКУ) регулюються особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників [15].

У ст. 1 Господарського кодексу України (далі — ГКУ) визначає основні засади господарювання в Україні і регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання [2].

Згідно з Кримінальним кодексом України здійснюється правове забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та громадської безпеки, довкілля, конституційного устрою України від злочинних посягань, забезпечення миру і безпеки людства, а також запобігання злочинам [8].

Згідно з ст. 14 Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття" від 02.03.2000р. № 1533-III державний нагляд у сфері страхування на випадок безробіття здійснюють центральні органи виконавчої влади, що реалізують державну політику у сферах трудових відносин, соціального захисту населення, державну політику з питань нагляду та контролю за додержанням законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття [6].

Закон України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми" від 21.11.1992 р. № 2811-XII встановлює гарантований державою рівень матеріальної підтримки сімей з дітьми шляхом надання державної грошової допомоги з урахуванням складу сім'ї, її доходів та віку дітей і спрямований на забезпечення пріоритету державної допомоги сім'ям з дітьми у загальній системі соціального захисту населення [4].

Закон України "Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям" від 01.06.2000 р. № 1768-III спря-

мований на реалізацію конституційних гарантій права громадян на соціальний захист — забезпечення рівня життя не нижчого від прожиткового мінімуму шляхом надання грошової допомоги найменш соціально захищеним сім'ям [5].

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів "Про затвердження Стратегії демографічного розвитку в період до 2015 року" від 24.06.2006 р. № 879 метою Стратегії є поліпшення якісних характеристик рівня життя населення та гармонізація процесів його відтворення на основі відродження духовності української нації та національних традицій, відновлення сімейних цінностей, забезпечення морального здоров'я сім'ї, виховання свідомого батьківства та запобігання соціальному сирітству [11].

Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку виявлення сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах, надання їм соціальних послуг та здійснення соціального супроводу таких сімей (осіб)" від 21.11.2013 р. № 896 зазначено, що даний документ визначає механізм виявлення сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах, надання їм соціальних послуг та здійснення соціального супроводу таких сімей (осіб) [10].

Не зважаючи на потужне законодавче регулювання демографічної та соціальної сфер національного господарства, в цих сферах наявні певні проблеми, котрі потребують нагального вирішення. Основними проблемами демографічного розвитку є формування та розвиток сім'ї, зміни шлюбно-сімейної ситуації, зниження народжуваності, погіршення стану здоров'я населення, проблеми його старіння, значна диференціація рівня демографічного розвитку регіонів, а також проблеми регулювання міграційних процесів. Несприятлива демографічна ситуація в Україні пов'язана із загостренням проблем функціонування сім'ї як осередку відтворення населення, зниженням її демографічного потенціалу.

Деформація у шлюбно-сімейних процесах, започаткованих ще у 60-х роках минулого століття, з роками поглиблюється. Поширилися такі явища, як відкладання шлюбів і народження дітей, безшлюбне материнство та соціальне сирітство (покинуті батьками діти), зменшилася кількість зареєстрованих шлюбів, збільшилася кількість розлучень. Спостерігається масове поширення бездітності та одинокості — дві третини сімей мають лише одну дитину [11].

Загострюються проблеми утримання і виховання дітей у сім'ях, передусім молодих, багатодітних та неповних, з несприятливим морально-психологічним мікрокліматом. Реалізація окреслених соціальних інтересів потребує запобігання реалізації руйнівних загроз, найнебезпечніші серед яких у соціальній сфері України такі:

- невідповідність програм реформування економіки країни і результатів їх здійснення визначеним соціальним пріоритетам;

- неефективність державної політики щодо підвищення трудових прибутків громадян, подолання бідності та збалансування продуктивної зайнятості працездатного населення;

- криза системи охорони здоров'я та соціального захисту населення і, як наслідок, небезпечно погіршення стану здоров'я населення; поширення наркоманії, алкоголізму, соціальних хвороб;

- загострення демографічної кризи;

- зниження можливостей здобуття якісної освіти представниками бідних прошарків суспільства;

- прояви моральної та духовної деградації суспільства [1].

Для досягнення ефективності показників, потрібно вдосконалити наступні види соціальних стосунків, котрі мають стати першочерговими в подальшому розвитку соціальної сфери:

- поліпшення життя населення;

- подолання негативних демографічних процесів, щодо наслідків катастрофи на ЧАЕС;

- забезпечення зайнятості населення;

- стабілізація народжуваності та доведення її до рівня, що забезпечує простий режим демографічного відтворення;

- врегулювання демографічних процесів;

- зміцнення шлюбно-сімейних стосунків і поліпшення умов життєдіяльності сім'ї.

ВИСНОВКИ З ПРОВЕДЕНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ЦЬОМУ НАПРЯМІ

Отже, з вищепроведеного аналізу ми бачимо, що головними напрямками нормативно-правових актів є досягнення стабільного розвитку, добробут та достаток особистості, забезпечення її всім необхідним та створення для неї найкращих умов для всебічного розвитку. Основні зусилля держави бачимо в нормативно-правовому забезпеченні даних сфер, які взаємоузгоджуються між собою, тим самим доповнюючи один одного. Впровадження нових концепцій та реалізація державних програм розвитку потрібно спрямувати на зміцнення здоров'я та зниження смертності населення. На наш погляд, саме вдосконалення соціальних стосунків покращить демографічну та соціальну ситуацію в країні, що в свою чергу забезпечить ефективний та безпечний розвиток усіх складових економічної безпеки.

Література:

1. Беляєв О.О. Соціальна економіка: навч. посіб. [Електронний ресурс] / Кол. авт. О.О. Беляєв, М.І. Діба, В.І. Кириленко та ін. — К.: КНЕУ, 2005. — 196 с. — Режим доступу: <http://buklib.net/books/26426/>

2. Господарський кодекс України: від 16.01.2003 № 436-IV: [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

3. Жихор О. Економічна безпека: навчальний посібник [Електронний ресурс] / О.Б. Жихор, Т.М. Куценко. — Харків: ХІБС УБС НБУ, 2013. — 144 с. — Режим доступу: http://pidruchniki.com/84390/ekonomika/ekonomichna_bezpeka

4. Закон України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми" від 21.11.1992 р. № 2811-XII [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2811-12>

5. Закон України "Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям" від 01.06.2000 р. № 1768-III [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1768-14>

6. Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття" від 02.03.2000р. № 1533-III [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1533-14>

7. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня. 1996 р. №254к/96-ВР [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page4>

8. Кримінальний кодекс України: від 5 квітня 2001 № 2341-III: [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

9. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

10. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку виявлення сімей (осіб), які перебувають у складних життєвих обставинах, надання їм соціальних послуг та здійснення соціального супроводу таких сімей (осіб)" від 21.11.2013 р. № 896: [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/896-2013-p>

11. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Стратегії демографічного розвитку в період до 2015 року" від 24.06.2006 р. № 879 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/879-2006-p>

12. Ревенко А. Проблеми формування національної економічної безпеки України / А. Ревенко // Економіка України. — 1993. — № 11. — С. 15—21.

13. Сак Т. Економічна безпека України: поняття, структура, основні тенденції / Т.В. Сак // Інноваційна економіка. — 2013. — № 6 (44). — С. 336—340.

14. Цвігун І. Демографічна безпека України та напрям її регулювання: монографія / І.А.Цвігун. — Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2013. — 400 с.

15. Цивільний кодекс України: від 16.01.2003 № 40-44 [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

16. Акімова Л.М. Теоретичні основи державного управління розвитком національної безпеки / Л.М. Акімова // Державне управління: удосконалення та розвиток: електронне наукове фахове видання. — 2015. — № 5. — Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1210>

17. Акімова Л.М. Етапи становлення економічної безпеки держави: зарубіжний та вітчизняний досвід / Л.М. Акімова // Державне управління: удосконалення та розвиток: електронне наукове фахове видання. — 2016. — № 8. — Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1246>

18. Акімова Л.М. Сутнісна характеристика основних загроз в економічній безпеці держави / Л.М. Акімова // Державне управління: удосконалення та розвиток: електронне наукове фахове видання. — 2016. — № 10. — Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1247>

19. Akimova L.M. State regulation of the financial services market in ukraine / L.M. Akimova, A.V. Lysachok / Public management: collection. — № 1 (11) — January 2018. — Kyiv: ДП "Видавничий дім "Персонал", 2018. — Р. 29—45.

20. Akimova L.M. Role and place of economic security in the system of state regulation providing for national security of Ukraine / L.M. Akimova // Public management: collection. — № (12) — February 2018. — Kyiv: ДП "Видавничий дім "Персонал", 2018. — Р. 15—27.

References:

1. Belyaev, O. Diba, M.I. and Kyrylenko, V. I (2005), *Sotsial'na ekonomika*, [Social Economics], KNEU, Kyiv, Ukraine.

2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), "Economic Code of Ukraine", available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15/paran140#n140> (Accessed 6 July 2018).

3. Zhikhov, O. B. and Kutsenko, T. M. (2013), *Ekonomichna bezpeka* [Economic security], HBS UBS NBU, Kharkiv, Ukraine.

4. The Verkhovna Rada of Ukraine (1992), The Law of Ukraine "On state aid to families with children" available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2811-12> (Accessed 6 July 2018).

5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2000), The Law of Ukraine "On State Social Assistance to Low-income Families" available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1768-14> (Accessed 8 July 2018).

6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2000), The Law of Ukraine "On Compulsory State Social Insurance in Case of Unemployment" available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1533-14> (Accessed 7 July 2018).

7. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), "Constitution of Ukraine", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA%96%D0%B2%D1%80/page4> (Accessed 8 July 2018).

8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2001), "Criminal Codex of Ukraine", available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page> (Accessed 25 June 2018).

9. The official site of State Statistics Service of Ukraine (2018), available at: www.ukrstat.gov.ua (Accessed 28 June 2018).

10. The Verkhovna Rada of Ukraine (2013), "Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approval of the Procedure for the Identification of Families (Persons) in difficult living conditions, providing them with social services and providing social support to such families (persons)", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/896-2013-p> (Accessed 7 July 2018).

11. The Verkhovna Rada of Ukraine (2006), "Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approval of the Strategy for Demographic Development until 2015", available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/879-2006-p> (Accessed 10 July 2018).

12. Revenko, A. (1993), "Problems of the National Economic Security of Ukraine", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 11, pp. 15—21.

13. Sak, T. (2013), "Economic Security of Ukraine: Concept, Structure, Main Trends", *Innovatsijna ekonomika*, vol. 6 (44), pp. 336—340.

14. Zvignon, I. (2013), *Demohrafichna bezpeka Ukrainy ta napriamy ii rehulivannia* [Demographic security of Ukraine and directions of its regulation: monograph], PP Zvolejko D.G., Kamyants-Podilsky, Ukraine.

15. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), "The Civil Code of Ukraine", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (Accessed 6 July 2018).

16. Akimova, L.M. (2015), "Theoretical Foundations of Public Administration for the Development of National Security", *Public administration: improvement and development: an electronic scientific specialized publication*, [Online], vol. 5, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1210> (Accessed 2 July 2018).

17. Akimova, L.M. (2016), "Stages of formation of economic security of the state: foreign and domestic experience", *Public administration: improvement and development: an electronic scientific specialized publication*, [Online], vol. 8, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1246> (Accessed 5 July 2018).

18. Akimova, L.M. (2016), "Essential characteristics of the main threats to the economic security of the state", *Public administration: improvement and development: an electronic scientific specialized publication*, [Online], vol. 10, available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1247> (Accessed 10 July 2018).

19. Akimova, L.M. and Lysachok, A. V. (2018), "State regulation of the financial services market in Ukraine", *Public management: collection*, vol. 1(11), pp. 29—45.

20. Akimova, L.M. (2018), "Role and place of economic security in the system of state regulation providing for national security of Ukraine", *Public management: collection*, vol. 12, pp. 15—27.

Стаття надійшла до редакції 12.07.2018 р.